

fecten op te treden. De achteruitgang van het aantal paren was duidelijk het grootst bij de klassieke „winter-gevoelige” vogel, het Winterkoninkje. Stelden wij in 1975 nog 341 territoria vast, dit jaar waren dat er slechts 245. Een achteruitgang van bijna 30% dus.

Daarentegen bleek, eigenlijk tegen onze verwachting in, de Heggemus constant in aantal gebleven te zijn (100 tegen 101 territoria). Wij zijn van mening dat deze soort voor een groot deel standvogel is, althans op Texel. Mogelijk is een deel van de populatie alsnog weggetrokken. Natuurlijk heeft de Heggemus ook meer kansen dan de Winterkoning. De soort is immers veel meer alleseter.

Een andere standvogel, de Merel, bleek ook weinig geleden te hebben onder deze winter. Het aantal territoria liep slechts terug van 253 naar 223.

Een opmerkelijke, niet verwachte afname vond plaats bij de Roodborst, van 155 naar 103 territoria. Het is natuurlijk geenszins zeker dat dit werkelijk door de winter komt, maar een andere duidelijke oorzaak lijkt niet aanwezig. Zou dit betekenen dat de Roodborstjes die in de winter algemeen verspreid

door het hele bos voorkomen, onze eigen broedvogels zijn?

Opvallende veranderingen die in verband met de winter gebracht kunnen worden, zijn de afname van 41 naar 30 territoria bij het Goudhaantje en de afname van 10 naar 5 paren bij de Putter. Zeker is dit natuurlijk helemaal niet. Grote veranderingen kunnen ook ontstaan door kleine, nog niet bekende oorzaken en zijn bij een aantal soorten ook zeker niet zeldzaam. In dit verband illustratief is de toename van de Tortelduif van 45 naar 80 territoria en die van de Nachtegaal van 2 naar 11 paren.

Al met al kunnen we zeggen dat de effecten van de koudeperiode van afgelopen winter zeer gering zijn geweest. Een bewijs dat het aanpassingsvermogen van vogels, evenals van alle levende wezens, groot en flexibel is als het gaat om natuurlijke zaken. Goed geïllustreerd wordt dat door het feit dat op zondag 8 februari, direct na het einde van de vorst dus, een duidelijke toeneming van het aantal Zanglijsters plaats vond en dat de volgende dag groepjes Kieviten hun weg noordwaarts zochten, op weg naar hun broedgebieden.

Enkele winternotities van de Costa del Sol

J. J. C. TANIS

Van eind oktober 1974 tot begin maart 1975 verbleven wij aan de Costa del Sol in de omgeving van Fuengirola. Onze omstandigheden leenden zich niet voor een uitgebreid natuuronderzoek. Niettemin maakte ik een serie aantekeningen, die ten dele mooi aansluiten op de bevindingen van het echtpaar De Vries-Smeenk weergegeven in het mei-nummer van het vorige jaar (D.L.N. 79: 111-120).

Allereerst de dagvlinders. Van de twaalf door

De Vries vermelde soorten waren er vijf die de hele winter door werden waargenomen: Distelvlinder (fig. 1), Atalanta, Knollewitje, Koolwitje en Oranje Luzernevlinder. Vooral van de eerste twee soorten betrof het steeds sterk afgevlagen exemplaren. Op naar Zuid-Spaanse begrippen gure dagen lieten de dieren zich niet zien, maar zodra er zon was kwamen ze, vooral op wat beschutte plaatsen, te voorschijn, ook op koelere plateaus vrij hoog in de bergen. Aardig is,

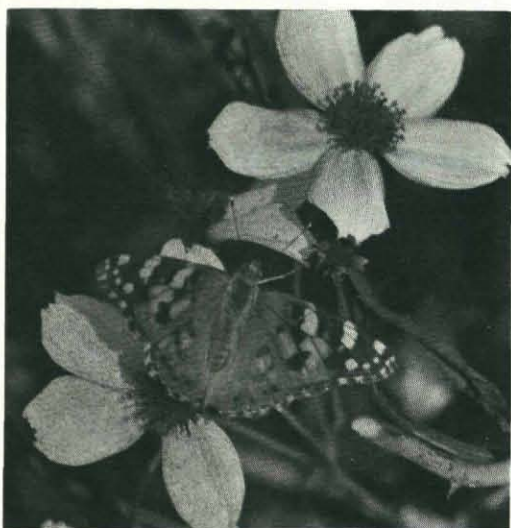

Fig. 1. *Distelvlinder*. Foto D. M. de Vries.

dat door de vooral aan de achterkant van de vleugels voorkomende beschadigingen veel vlinders individueel herkenbaar waren. Daardoor konden we de plaatstrouw van sommige dieren vaststellen, zoals bv. bij een Distelvlinder, die we al in oktober geregeld zonnend op het plaveisel bij het kerkje van Benalmadena-Pueblo aantreffen, maar ook tijdens een bezoek aldaar in de eerste week van maart.

Van de witjes was het Knollewitje het talrijkst; we zagen het vooral op zeeniveau, bv. in de ruigte van de wegbermen van de hoofdverkeersweg langs het strand van Fuengirola. Ook enkele „persoonlijk” herkenbare Atalanta's troffen wij weken achtereen steeds op dezelfde plaatsen, vooral dicht bij de kust. Op warme dagen waren ze zelfs talrijker dan de Distelvlinder, zoals op de zomerse Eerste Kerstdag in een weelderig met struiken begroeid valleetje achter het zeestrand. Ook vlogen ze toen boven het strand, waarbij ook Knollewitje, Koolwitje en Oranje luzernevlinder van de partij waren.

Al deze soorten werden tot ons vertrek in maart geregeld gezien. Het Knollewitje trok

zich het minst van slecht weer aan en was tijdens de koude periode in februari de meest algemene vlinder. Andere, zoals Cleopatra-*vlinder* (fig. 2), Resedawitje en Bont zand-oogje lieten na de eerste decemberdagen verstek gaan. Het Citroentje bleek zelfs al na de eerste decade van november te zijn verdwenen. Het eerstvolgende zagen we pas weer op de 25e februari, een weliswaar droge, maar gure dag met veel bewolking. Daarna volgden er spoedig meer.

Begin maart werd het weer, dat een maand lang fris en winderig geweest was, plotseling een stuk aangenamer: zonnig en warm. Meteen was er een opvallende toename van Vuurvlindertjes, waarvan we de eerste overigens eind januari al hadden gezien. Ook vlogen er meteen meer witjes, enkele niet nader gedetermineerde blauwtjes en een flink aantal Distelvlinders en Atalanta's. Een bijzondere vangst deden we op 9 maart. Het bleek een „gele Oranjetip” te zijn, waarvan het uiterlijk exact overeenkwam met de beschrijving van *Anthocharis belia*. Alleen . . . deze soort vliegt volgens het bekende boek van Higgins en Riley pas in april-mei en dan nog

Fig. 2. *Cleopatra-*vlinder**. Foto D. M. de Vries.

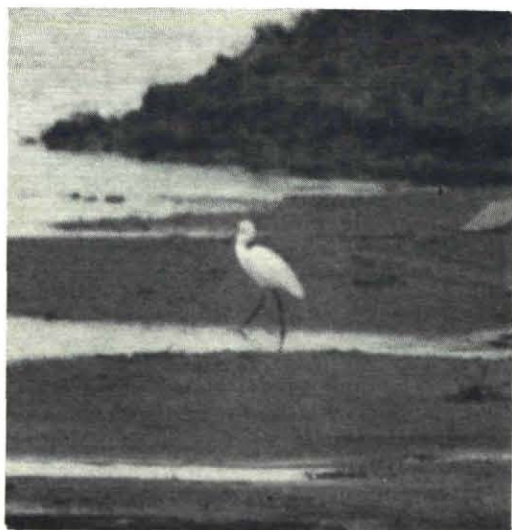

Fig. 3. Kleine zilverreiger. Foto D. M. de Vries.

uitsluitend in Noord-Afrika.

Aparte vermelding verdient nog het Pistoeltje, dat op 20 januari bij welhaast zomers weer plotseling bij tientallen in de garrigue van de urbanizacion „El Faro” verscheen en daar later op mooie dagen steeds te observeren was.

En nu de vogels. Ik begin met een overzichtje van een terrein in Benalmadena-Pueblo, dat ik in november en december geregeld bezocht. Het lag aan de rand van het woongebied en bestond uit een op het zuiden gelegen berghelling boven een vochtig dal op ong. 780 m hoogte. De plantengroei had een wat ruderaal karakter: vrij kale, open plekken met uitgebloeide kruiden en veelal doornig struikgewas en verspreid staande bomen: olijf, vijg, granaatappel, citrusboompjes; wat cacteeën. Kwalitatief veranderde de samenstelling van de vogelbevolking hier gedurende bijna twee maanden nauwelijks. Wij kwamen tot de volgende soortenlijst: Rotszwaluw, Huiszwaluw, Boomleeuwerik, Witte kwikstaart, Grote gele kwikstaart, Kauw, Winterkoning, Zwartkoprietzanger, Waaier-

staartrietzanger, Zwartkop, Kleine zwartkop, Provençaalse grasmus, Tjiftjaf, Vuurgoudhaantje, Zwarte roodstaart, Zwarte tapuit, Roodborst, Merel, Koolmees, Huismus, Europese kanarie, Putter, Kneu, Grauwe gors en Brilgrasmus (alle begin november).

Eind december verhuisden we naar de villa-wijk „El Faro” ten zuidwesten van Fuengirola, op 1 km van het zeestrand gelegen. De Vries (D.L.N. 79: 120) beschreef dit woongebied met zijn gazons, afgewisseld met steppe- en garrigue-achtig terrein en wat houtopslag, reeds. Wij noteerden er in de loop van ons verblijf: Heggemus, Kuifleeuwerik, Rotszwaluw, Huiszwaluw, Boompieper, Witte kwikstaart, Spreeuw, Zwarte spreeuw, Kauw, Winterkoning, Theklaleeuwerik (vooral op het geluid toch duidelijk te onderscheiden van de Kuifleeuwerik), Kleine zwartkop, Provençaalse grasmus, Tjiftjaf, Vuurgoudhaantje, Zwarte tapuit, Roodborsttapuit, Zwarte roodstaart, Roodborst, Merel, Pimpelmees, Koolmees, Huismus, Rotsmus, Europese kanarie, Groenling, Putter, Kneu, Grijs gors, Cirlgors, Torenavalk, Waaierstaartrietzanger, Boomkruiper, Havikarend, Zwarte wouw, Zwarte mees, Sijs, Ekster, Vink, Alpenkraai, Beflijster, Strandplevier, Bontbekplevier. Hierbij dient te worden aangekend, dat de Boompieper een dood exemplaar was, dat in de hand gedetermineerd kon worden. De stootvogels en kraaien waren slechts vluchtige bezoekers; zo ook de pleviertjes, die plotseling in een regenwaterplas verschenen na een enorme stortbui bij zware storm op 12 januari. Evenals in Benalmadena bleef de vogelbevolking de hele winter door nagenoeg constant. Vermeldenswaard is bv. dat enkele Huiszwaluwen al die tijd aanwezig waren. Tegen eind februari kwam er wel verandering. Er werden weer enkele nieuwe soorten gezien: Cetti's zanger, Kleine torenvalk, Dwergooruil, Gierzwaluw, Blonde tapuit, Klapkester, Grote lijster, Bos-

uil, Keizerarend, Keep, Buizerd en Goudhaantje. Er zat dus kennelijk beweging in de vogelwereld. Op 6 maart verschenen er plotseling honderden zwaluwen, voornamelijk Rotszwaluwen, maar ook Huis-, Boeren-, en Roodstuitzwaluwen. Vanaf 24 februari werden ook steeds zingende vogels gehoord: Zwarte spreeuw, Cetti's zanger, Putter, Europese kanarie, Grote lijster, Vuurgoudhaantje, Theklaleeuwerik. In die periode zagen wij ook de territoriumgevechten van enkele Zwarte spreeuwen op een half voltooid gebouw en de balstvlucht van de Waaiersartaarrietzanger.

Ook het strand en de zee leverden nog heel wat op (de ruim 90 molluskesoorten en andere zeedieren laat ik hier buiten beschouwing). Diverse meeuwen: Zilvermeeuw, Kleine mantelmeeuw, Kokmeeuw, Zwartkopmeeuw, Stormmeeuw, Dwergmeeuw, Grote mantelmeeuw, Drieteenmeeuw (in januari), en verder Oeverloper, Bontbekplevier, Strandplevier, Zilverplevier, Kuhls pijlstormvogel, Drieteenstrandloper, Kuifaalscholver, Grote stern (de hele winter door geregeld gezien), Kleine zilverreiger (fig. 3; vissend op de rotsen), Steenloper, Flamingo (op 23 december een vlucht van 46 vogels boven zee in de richting van de Straat van Gibraltar vliegend!), Waterpieper.

Zoet water is in doorgaans droge gebieden als Andalusië extra aantrekkelijk voor vogels. Daarom tot besluit een lijst van de waargenomen vogels in de monding van de Rio Verde, een rivier op 10 km ten westen van Marbella. De uitgestrekte grindbanken zijn een gezochte pleisterplaats voor allerlei waad-, moeras- en watervogels en de welige oeverbegroeiing met vaak ondoordringbaar

struikgewas en boomgroei herbergt een groot aantal zangvogels: Kleine zilverreiger, Ooievaar, Havikarend, Smelleken, Torenvalk, Meerkoet, Kievit, Bontbekplevier, Water-snip, Oeverloper, Groenpootruiter, Kanoetstrandloper (op het aangrenzende strand), Drieteenstrandloper, Grote mantelmeeuw, Kleine mantelmeeuw, Zilvermeeuw, Zwartkopmeeuw, Stormmeeuw, Kokmeeuw, Grote stern, Rotsduif, IJsvogel, Kuifleeuwerik, Theklaleeuwerik, Veldleeuwerik, Boomleeuwerik, Rotszwaluw, Waterpieper, Grote gele kwikstaart, Witte kwikstaart, Zwarte spreeuw, Alpenkraai, Kauw, Zwarte kraai, Raaf, Cetti's zanger, Zwartkoprietzanger, Waaiersartaarrietzanger, Zwartkop, Kleine zwartkop, Baardgrasmus, Brilgrasmus, Orpheusgrasmus, Provençaalse grasmus, Tjiftjaf, Vuurgoudhaantje, Zwarte tapuit, Roodborsttapuit, Blauwe rotslijster, Zwarte roodstaart, Roodborst, Merel, Koperwiek, Koolmees, Huismus, Rotsmus, Europese kanarie, Putter, Kneu, Grauwe gors, Grijs gors, Rietgors, Cirlegors, Geelgors, Roek, Kalendarleeuwerik, Boerenzwaluw, Huiszwaluw, Graspieper, Spreeuw, Vlaamse gaai (een dood exemplaar op de weg), Ekster, Heggemus, Ringmus, Rotsmus, Spaanse mus, Zanglijster, Pimpelmees, Vink, Keep, Groenling, Sijs. De waarnemingsperiode liep van 20 oktober (toen nog vrij wat zomervogels aanwezig bleken te zijn) tot 25 februari, toen het laatste bezoek aan de rivier werd gebracht.

Aparte vermelding verdient tenslotte de aanwezigheid van enkele Kruisbekken en een Bergfluit op 20 oktober in het dennenbos van Calahonda, halverwege tussen Fuengirola en Marbella.